कक्षा आठमा शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग र प्रभावकारितासम्बन्धी अध्ययन

गीता गिरी
परीक्षा क्रमाङ्क : २८२११२/०७०
त्रि.वि. दर्ता क्रमाङ्क : ९-२-६९६-१-२००७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभागअन्तर्गत
नेपाली शिक्षा स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको
नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशको
प्रयोजनार्थ प्रस्तुत

शोधपत्र
२०७३/2016

शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर, काठमाडौँ

प्रतिबद्धतापत्र

यस शोधपत्रभित्रका सामग्रीहरू कहीं कतैबाट साभार गरिएको छैन । यसका कुनै पनि अंश अन्य प्रयोजनका लागि उपयोग र प्रकाशनमा आएका पनि छैनन् । तसर्थ यो शोध प्रतिवेदन नितान्त मौलिक भएको प्रति वद्धता व्यक्त गर्दछु ।

मितिः २०७३/१०/२०

Date: Feb. 02, 2017

....

शोधार्थी

गीता गिरी

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
कीर्तिपुर

सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली शिक्षा स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ एम.एड. दोस्रो वर्षका छात्रा गीता गिरीद्वारा 'कक्षा आठमा शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग र प्रभावकारितासम्बन्धी अध्ययन' शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशन बमोजिम तयार गरिएको हो । परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको प्रस्तुत शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

....
सहप्रा.डा. नेत्रप्रसाद न्यौपाने
(शोधनिर्देशक)

मितिः २०७३/१०/२०
Date: Feb. 02, 2017

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
कीर्तिपुर

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली शिक्षा स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ एम.एड. दोस्रो वर्षका छात्रा गीता गिरीद्वारा तयार पारिएको प्रस्तुत 'कक्षा आठमा शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग र प्रभावकारितासम्बन्धी अध्ययन' शीर्षकको शोधकार्य नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, स्नातकोत्तर तहका लागि उपयुक्त भएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

क.सं.	नाम	हस्ताक्षर
१.	प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई (विभागीय प्रमुख)	....
२.	प्रा.डा. पारसमणि भण्डारी (शोधविशेषज्ञ)	....
३.	सहप्रा.डा. नेत्रप्रसाद न्यौपाने (शोधनिर्देशक)	....

मितिः २०७३/१०/२४
Date: Feb. 06, 2017

कृतज्ञता ज्ञापन

"कक्षा आठमा शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग र प्रभावकारितासम्वन्धी अध्ययन" शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपाली शिक्षा (५९८) पाठ्यांशको आवश्यकता परिपूर्तिका निम्ति तयार पारिएको हो । यो शोधपत्र तयार पार्नका निम्ति प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने सबैप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र यस विभागका आदरणीय गुरु डा. नेत्रप्रसाद न्यौपानेको कुशल निर्देशनमा तयार पारिएको हो । शोध लेखनको शुरुवातदेखि हालसम्म आफ्ना विविध कार्य व्यस्तताका बावजुद पनि मलाई शोधकार्य गर्न अतुलनीय योगदान पुऱ्याउनुहुने शोध निर्देशक तथा आदरणीय गुरु डा. नेत्रप्रसाद न्यौपानेज्यूप्रति सर्वप्रथम म हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । यसको सफलताको प्रमुख श्रेय आदरणीय गुरुलाई दिँदै म उहाँप्रति सदैव ऋणी छु । यो शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा आवश्यक सल्लाह, सुझाव तथा मार्गदर्शन प्रदान गर्नुहुने यस विभागका विभागीय प्रमुख श्रद्धेय गुरु प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराईज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । आफ्नो अमूल्य समय प्रदान गरी शोधलेखन कार्यमा निरन्तर रूपमा हौसला प्रदान गर्नुहुने आदरणीय गुरु प्रा.डा. पारसमणि भण्डारीज्यूप्रति विशेष रूपमा हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहान्छु । साथै शोधलेखनका क्रममा हरतरहले सहज वातावरण निर्माण गरिदिनुका साथै सदैव उत्प्रेरणा प्रदान गरिरहनु हुने गुरु प्रा.डा. रामनाथ ओझा, डा. यादव प्रकाश लामिछाने, गुरु राजेन्द्र खनाल, केशव भुषालज्यूप्रति कृतज्ञ छु । त्यस्तै शोधकार्यमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण विभागीय गुरुहरूप्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र लेखन कार्यका निमित्त प्रश्नावली भराउने कक्षा अवलोकन कार्यदेखि लिएर सिन्धुपाल्चोक जिल्ला साँगाचोक, इर्खु, चौतारा र माङ्खा गा.वि.स.का विद्यालयहरूमा पुग्दा हार्दिक सहयोग गर्नुहुने प्रधानाध्यापक ज्यूहरू, नेपाली भाषा शिक्षकहरू हार्दिक धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ । टङ्कन गरी शोधकार्य गर्न आवश्यक सबै किसिमको सहयोग पुऱ्याइदिनुहुने दाजु जितराज गिरीलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु । साथै उक्त लेखनका विविध क्षेत्रमा सल्लाह र हौसला प्रदान गर्नुहुने सहृदयी मित्रहरू लक्ष्मी भण्डारी, मुना क्षेत्री, उषा रिमाल, गंगा ढकाल र राजेन्द्र भण्डारीलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

यस शोधपत्रको अन्तिम सेटिङ गरी सहयोग पुऱ्याउनुहुने 'जी' कम्प्युटर सेन्टर, कीर्तिपुरलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै समुचित मूल्याङ्कनका लागि यो शोधपत्र नेपाली भाषा शिक्षा विभागको मूल्याङ्कन समिति समक्ष पेश गर्दछु ।

अन्त्यमा यस शोधकार्यमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने विद्वान्वर्ग, सन्दर्भ सामग्रीका लेखकहरू प्रति पनि कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

शोधकर्ता

गीता गिरी

शोधसार

शोध शीर्षक	:	'कक्षा आठमा शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग र प्रभावकारितासम्बन्धी अध्ययन'
शोधार्थी	:	गीता गिरी
शोधनिर्देशक	:	सहप्रा.डा. नेत्रप्रसाद न्यौपाने
विभाग/क्याम्पस	:	नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, विश्वविद्यालय क्याम्पस कीर्तिपुर
शैक्षिक वर्ष	:	२०६८/०७०
पृष्ठ सङ्ख्या	:	२१+७४
अध्याय सङ्ख्या	:	पाँच

शोध प्रक्रिया

प्रस्तुत शोधकार्य स्नातकोत्तर तह (५९८) पाठ्यांश पूरा गर्ने प्रयोजनका लागि तयार पारिएको हो । पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकको सन्दर्भमा शिक्षक निर्देशिकाको परिचय दिनु, पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक र शिक्षक निर्देशिकाबिच अन्तरसम्बन्ध पहिल्याउनु, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको निम्नमाध्यमिक तहका नेपाली भाषाका अपेक्षित उद्देश्य हासिल गर्न निर्देशिका उपयोगी भए नभएको अध्ययन गर्नु, शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोगको सन्दर्भमा देखापरेका समस्याहरू पत्ता लगाई आवश्यक सुझाव दिनु मुख्य उद्देश्यमा प्रस्तुत अध्ययन केन्द्रित रहेको छ ।

प्रस्तुत शोधकार्य मूलतः सर्वेक्षण विधिका आधारमा सम्पन्न गरिएको छ । अध्ययनका क्रममा सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको साँगाचोक, इर्खु, चौतारा र माङ्खा गा.वि.स.मा पर्ने ८ ओटा सामुदायिक विद्यालय र ४ ओटा निजी विद्यालय गरी जम्मा १२ ओटा विद्यालयका १२ जना कक्षा ८ मा नेपाली भाषा शिक्षण गर्ने शिक्षकलाई नमुनाका रूपमा लिइएको छ । जसमध्ये ९ जना तालिम प्राप्त र ३ जना तालिम अप्राप्त शिक्षक रहेका छन् । छनोट गरिएका शिक्षकहरूसँग १५ ओटा ठिक बेठिक र १० ओटा अतिछोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू प्रश्नावलीमा समावेश गरी आवश्यक तथ्य सङ्कलन गर्नुका साथै ३ ओटा सामुदायिक र ३

ओटा निजी विद्यालयमा गई कक्षा अवलोकन गरी प्राप्त तथ्यको छलफल र विश्लेषण गरी निष्कर्ष निकालिएको छ ।

विभिन्न पाँच अध्यायमा विभक्त शोधपत्रमा क्रमशः शोधपरिचय, पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक र शिक्षक निर्देशिकाको परिचय, पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक र शिक्षक निर्देशिकाको अन्तरसम्बन्ध, शिक्षक प्रश्नावली र कक्षा अवलोकनबाट प्राप्त तथ्यको छलफल र विश्लेषण तथा सारांश रहेका छन् ।

यस शोधकार्यका मुख्य निष्कर्षहरू निम्नलिखित छन् :

१. प्रभावकारी शिक्षण गरी विद्यार्थीको उपलब्धि स्तरमा सुधार ल्याउँछ ।

२. पाठ्यपुस्तकमा समावेश गरिएका विविध विधा निर्देशिकामा पनि समावेश गरी उक्त विधाहरूको विधागत प्रयोजन समेत दिइएकाले विविध विधा शिक्षणमा शिक्षकलाई सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

३. शिक्षकलाई पाठयोजना, एकाई योजना र वार्षिक शैक्षणिक योजना निर्माण गर्न मद्दत गर्दछ ।

४. शिक्षण कार्यलाई सरल, सहज, योजनाबद्ध र सुनियोजित ढङ्गले अगाडि बढाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ ।

५. शिक्षकलाई कक्षाकोठामा शिक्षण गर्न जानुपूर्व शिक्षण विषयमा पूर्वतयारी गर्न मद्दत गर्दछ ।

६. शिक्षकलाई सक्रिय बनाउन सहयोग पुऱ्याउँदछ ।

७. व्यावहारिक ज्ञान दिन मद्दत गर्दछ ।

८. विद्यार्थीलाई शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा पृष्ठपोषण प्रदान गर्न मद्दत गर्दछ ।

९. निर्माणात्मक मूल्याङ्कनलाई जोड दिइ सिकाइ उपलब्धि बढाउन सहयोग गर्दछ ।

१०. व्याकरण शिक्षणमा परम्परागत निगमनात्मक विधिको अन्त्य गरी आगमनात्मक विधिको प्रयोगमा जोड दिन्छ ।

११. पाठको स्वरूप र प्रकृतिअनुसार शिक्षण विधिको चयन र प्रयोग गर्न शिक्षक निर्देशिकाले सहयोग पुऱ्याउँदछ ।

१२. निर्देशिकामा नमुनाको रूपमा बुँदा, सूची, शब्दपत्ति, वाक्यपत्ति, गोजी तालिका, फलाटिन वोर्ड जस्ता सहज र सुलभ रूपमा प्राप्त गर्न सकिने सामग्री समावेश गरिएको छ ।

१३. निर्देशिकाले शिक्षण कार्यको बिचमा र पाठको अन्त्यमा गरिने मूल्याङ्कन कार्यलाई सहयोग पुऱ्याउने देखिन्छ ।

१४. शिक्षक निर्देशिकामा बढीभन्दा बढी क्रियाकलाप समावेश गरेको छ ।

१५. निर्देशिकाले दैनिक रूपमा प्रयोग हुने शैक्षिक सामग्रीको निर्माण, छनोट र प्रयोग गर्न सघाउ पुऱ्याउने देखिन्छ ।

१६. पाठ्यवस्तुअनुसार उपयुक्त विधिको छनोट गर्न तथा प्रभावकारी क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न निर्देशिकाले सहयोग गर्दछ ।

१७. परम्परागत व्याख्यान विधिलाई भन्दा आधुनिक नवीन छलफल, प्रश्नोत्तर, खोज, प्रदर्शन र समस्या समाधान विधिलाई जोड दिइएको छ ।

१८. सबैका लागि शिक्षा र समान अवसर भन्ने धारणाअनुसार निर्देशिका अस्पष्ट रहेको छ ।

१९. आधुनिक र वैज्ञानिक शिक्षण पद्धतिको प्रयोग गर्ने गरी निर्देशिका तयार नभई परम्परागत ढाँचामा आधारित निर्देशिका तयार भएको छ ।

२०. शिक्षक निर्देशिकाको निर्माण, यसको वितरण तथा उपलब्धता र प्रयोग पक्षमा अझै प्रशस्त अन्यौलता देखिएको छ ।

२१. शिक्षक निर्देशिका शिक्षक मैत्री, बालमैत्री र वातावरण मैत्रीअनुसार तयार पार्नुपर्ने देखिन्छ ।

२२. शिक्षक निर्देशिकाले पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकको उद्देश्य पूरा गर्न भने विशेष भूमिका निर्वाह गरेको देखिन्छ ।

यसरी प्रस्तुत शोधपत्र लगभग ६ महिनाको निरन्तर अध्ययन अनुसन्धान र खोजकार्यबाट यस रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सङ्क्षिप्त र पूर्ण रुप

सङ्क्षिप्त रुप	पूर्ण रुप
उ.मा.वि.	उच्च माध्यमिक विद्यालय
क्र.सं.	क्रम सङ्ख्या
कै.	कैफियत
प्रा.	प्राध्यापक
डा.	डाक्टर
प्रा.वि.	प्राथमिक विद्यालय
गा.वि.स.	गाउँ विकास समिति
नं.	नम्बर
नि.मा.वि.	निम्न माध्यमिक विद्यालय
ने.बृ.श.	नेपाली बृहत् शब्दकोश
मा.वि.	माध्यमिक विद्यालय
रा.शि.प.यो.	राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय

विषयसूची

पृष्ठ

अध्याय एक
शोधपरिचय

१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्याकथन	३
१.३	अध्ययनका उद्देश्यहरू	४
१.४	अध्ययनको औचित्य	४
१.५	सान्दर्भिकता र उपादेयता	५
१.६	अध्ययनको सीमाङ्कन	७
१.७	शोधपत्रको रूपरेखा	८

अध्याय-दुई
पूर्वकार्यको अध्ययन र सैद्धान्तिक परिचय

२.१	सम्बन्धित साहित्यको अध्ययन	९
२.२	पूर्व अध्ययनको महत्त्व	२१
२.३	सैद्धान्तिक परिचय	२२
	२.३.१ भाषा पाठ्यक्रम	२२
	२.३.२ भाषा पाठ्यपुस्तक	२३
	२.३.३ शिक्षक निर्देशिका	२५
	२.३.४ शिक्षक निर्देशिकाको महत्त्व/उपयोगिता	२६
	२.३.५ पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक अनुरूपताका दृष्टिले कक्षा ८ को शिक्षक निर्देशिकाको अध्ययन	२७
२.४	भाषा पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक र शिक्षक निर्देशिकाबिचको अन्तरसम्बन्ध	३६
	२.४.१ भाषा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक	३६
	२.४.२ भाषा पाठ्यक्रम र शिक्षक निर्देशिका	३८
	२.४.३ भाषा पाठ्यपुस्तक र शिक्षक निर्देशिका	३८

अध्याय तिन
अध्ययन विधि र प्रक्रिया

३.१	अध्ययनको ढाँचा	४१
३.२	जनसङ्ख्या र नमुना अथवा अध्ययन क्षेत्र	४१
३.३	नमुना छनोट पद्धति	४१

३.४ तथ्याङ्क/सूचना सङ्कलनका साधनहरू ४२
३.४.१ प्रश्नावली ४२
३.४.२ अन्तर्वार्ता ४२
३.४.३ कक्षा अवलोकन ४२
३.५ तथ्याङ्क /सूचना सङ्कलन पद्धति ४२
३.५.१ प्राथमिक स्रोत ४३
३.५.२ द्वितीयक स्रोत ४३
३.६ तथ्याङ्क विश्लेषण र मूल्याङ्कन पद्धति ४३

अध्याय चार

व्याख्या र विश्लेषण

४.१ शिक्षक प्रश्नावली मार्फत् प्राप्त तथ्यको परिणाम, छलफल र विश्लेषण ४४
४.२ कक्षा अवलोकनबाट प्राप्त तथ्यको छलफल र विश्लेषण ५५

अध्याय पाँच

सारांश, निष्कर्ष र उपयोगिता

५.१ सारांश ६३
५.२ निष्कर्ष ६४
५.२.१ सबल पक्षहरू ६५
५.२.२ दुर्वल पक्षहरू ६६
५.२.३ सुझावहरू ६७
५.३ उपयोगिता ६९
५.३.१ नीतिगत तह ७०
५.३.२ प्रयोगगत तह ७०
५.३.२.१ शिक्षण योजना निमार्ण गर्न ७१
५.३.२.२ शिक्षण विधिको छनोट गर्न ७१
५.३.२.३ शैक्षिक सामग्रीको छनोट गर्न ७१
५.३.२.४ क्रियाकलापहरू चयन गर्न ७२
५.३.२.५ मूल्याङ्कन गर्न ७२
५.३.३ भावी अध्ययनका लागि शोधशीर्षक ७२
सन्दर्भग्रन्थ सूची ७३
परिशिष्ट
व्यक्तिवृत्त

तालिका सूची

विवरण	पेज नं.
तालिका नं. १ निम्नमाध्यमिक तह कक्षा ८ को कविता विधाको वर्गीकरण	३०
तालिका नं. २ निम्नमाध्यमिक तह कक्षा ८ को कथा विधाको वर्गीकरण	३१
तालिका नं. ३ निम्नमाध्यमिक तह कक्षा ८ को अन्य पाठहरूको वर्गीकरण	३२
तालिका नं. ४ निम्नमाध्यमिक तह कक्षा ८ को भाषा तत्व (व्याकरण) विधाको वर्गकिरण	३५
तालिका नं. ५ (क)	४५
तालिका नं. ५ (ख)	४५
तालिका नं. ५ (ग)	४६
तालिका नं. ५ (घ)	४७
तालिका नं. ५ (ङ)	४७
तालिका नं. ५ (च)	४८
तालिका नं. ५ (छ)	४८
तालिका नं. ५ (ज)	५०
तालिका नं. ५ (झ)	५१
तालिका नं. ५ (ञ)	५१
तालिका नं. ५ (ट)	५२
तालिका नं. ५ (ठ)	५३
तालिका नं. ५ (ड)	५३
तालिका नं. ५ (ढ)	५४
तालिका नं. ५ (ण)	५६
तालिका नं. ६ (क) शिक्षणको क्रममा पाठको प्रारम्भ	५७
तालिका नं. ६ (ख) शैक्षिक सामग्रीको प्रयोगको स्थिति	५८
तालिका नं. ६ (ग) पाठको प्रस्तुतीकरणको स्थिति	५९
तालिका नं. ६ (घ) शिक्षक विद्यार्थी क्रियाकलाप	६०
तालिका नं. ६ (ङ) शिक्षण विधिको प्रयोग	६१

परिशिष्ट (ख)

नमुना छनोटमा परेका विद्यालयहरूको नामावली

सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको साँगाचोक, इर्खु, चौतारा र माङ्खा गा.वि.स. अन्तर्गत रहेका सामुदायिक तथा निजी निम्नमाध्यमिक विद्यालयहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

क.सं.	विद्यालयको नाम	शिक्षकको नाम	कैफियत
१.	श्री जन ज्योति नि.मा.वि.	रञ्जना अर्याल	सामुदायिक
२.	श्री ज्ञान मन्दिर नमुना उ.मा.वि.	सुदर्शन न्यौपाने	सामुदायिक
३.	श्री सुकुटे नि.मा.वि.	गीता खतिवडा	सामुदायिक
४.	श्री जन जागृति उ.मा.वि.	वाङजुङ लामा	सामुदायिक
५.	श्री रत्न गंगा उ.मा.वि.	धुव्रलाल श्रेष्ठ	सामुदायिक
६.	श्री नमुना जनसेवा नि.मा.वि.	निर्मला पराजुली	सामुदायिक
७.	श्री इर्खु उ.मा.वि.	यमनाथ दंगाल	सामुदायिक
८.	श्री जन विकास मा.वि.	कल्पना ढकाल	सामुदायिक
९.	श्री जुगल बोर्डिङ हाई स्कुल	उर्मिला जोशी	निजी
१०.	श्री ग्रीनल्याण्ड सेकेण्डरी स्कुल	विक्रम थापा	निजी
११.	श्री सदावहार एकेडेमी	नारायण पराजुली	निजी
१२.	श्री एकता बोर्डिङ हाई स्कुल	मिनु पौडेल	निजी

व्यक्तिवृत

नाम : गीता गिरी

पिता : हिराराज गिरी

माता : इन्द्रकुमारी गिरी

स्थायी ठेगाना : साँगाचोक-४, सिन्धुपाल्चोक

लिङ्ग : स्त्री

राष्ट्रियता : नेपाली

धर्म : हिन्दु

सम्पर्क नं. : ९८४१८१३१८०

शिक्षा : स्नातकोत्तर तह (नेपाली भाषा शिक्षा)

शैक्षिक योग्यता

- प्राथमिक तहदेखि उच्च माध्यमिक तह सम्म : श्री जन जागृति उ.मा.वि. साँगाचोक, सिन्धुपाल्चोक ।
- स्नातक तह : जुगल बहुमुखी क्याम्पस, साँगाचोक सिन्धुपाल्चोक
- स्नातकोत्तर तह : त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर

शिक्षण अनुभव

- श्री बच्छला देवी नि.मा.वि. साँगाचोक, सिन्धुपाल्चोकमा ७ वर्ष (नि.मा.वि. तहमा नेपाली शिक्षण अनुभव)